

Perusopetuksen palveluverkon tarkastelu

474/41.410/2021

SL § 124

Selostus:

Sivistystoimen säästöjä on jouduttu tekemään viime vuosina pääasiallisesti henkilöstömenoista leikkaamalla tuntikehystä ja siten opetuksesta. Edellisen valtuustokauden aikana koulujen määrä on säilynyt ennallaan samaan aikaan, kun oppilasmäärät ovat laskeneet jyrkästi. Tämä on johtanut tilakäytön tehokkuuden heikkenemiseen. Opetuksen sijaan yhä suurempi osa toiminnan rahoituksesta menee koulutilojen ylläpitoon.

Tilinpäätöksen yksikkökustannuksista 2020 käy ilmi opetukseen ja toisaalta muuhun toimintaan (mm. tilakustannukset) liittyvät kustannukset, joista opetuksen osuus kokonaiskustannuksista 43% ja muiden kustannusten osuus 57 % kokonaismenoista. Esimerkiksi v. 2011 tämä oli toisinpäin, jolloin opetukseen kohdistui 58% ja muihin kuluihin 42% kokonaismenoista.

Kiinteistökustannukset nousevat lähivuosina lisää uusien koulujen Nätkin, Anttolan, Punkaharjun osalta. Uudet sisäiset vuokrat ja tulevat peruskorjaukset nostavat käyttömenoja.

Perusopetuksessa tämä näkyy tällä hetkellä monella eri tasolla heikentäen palvelun laatua: Savonlinnan kaupungissa on Itä-Suomen kaupungeista pienin tuntijako. Tämä tarkoittaa sitä, että savonlinnan peruskoululaiset saavat määrällisesti kaikkein vähiten opetusta Itä-Suomen kaupungeista. Savonlinnan tuntijako on lakisääteinen minimi, 224 vvt, kun esim. Mikkelissä tuntijaon minimimäärä on 226 vvt ja lisalmessa 234 vvt. Tämä tarkoittaa, että Mikkelissä peruskoululaiset saavat n. kolme viikkoa ja lisalmen peruskoululaiset n. 3,5 kk enemmän perusopetusta kouluaikana kuin savonlinnalaiset. Käytössä olevat lisätunnit on kunnissa pääsääntöisesti tehty äidinkielen ja matematiikkaan. Näin on saatu vahvistettua oppimisen kannalta keskeisiä taitoja.

Perusopetuksen osalta on säästöjä on Savonlinnassa haettu viime vuosina toimintamenoista. Tämä on johtanut siihen, että määrärahaa valinnaisen A2-kielen opiskeluun ei ole ollut, opettajilla ei ole kolmeen vuoteen ollut mahdollisuutta osallistua täydennyskoulutukseen, oppilaiden vierailut mahdollistavia koulukuljetuksia ei ole voitu järjestää, hankittavista oppimateriaaleista on jouduttu tinkimään ja koulujen it-laitteistokanta on pääasiassa hyvin vanhentunutta.

Lukuvuonna 2021-2022 opetuksen keskimääräinen ryhmäkokoo on 17,5 oppilasta, kun valtakunnallinen keskiarvo on n. 19,5 oppilasta. Vastaavasti tilakäytön tehokkuutta selvittäessä Savonlinnan perusopetuksen oppilasta kohden koulutilojen neliömäärä oli 21,4 m2 oppilasta kohden, kun verrokkikunnissa luku oli 12,2. Tämä tarkoittaa, että Savonlinnassa koulutilojen määrä on suuri oppilasmäärään verrattuna. Mikäli koulutilojen määrään ei puututa, henkilöstömäärän supistaminen ei onnistu ja koulutilat jäävät yhä vajaammalle käytölle.

Vuoteen 2030 perusopetuksen oppilasmäärän ennakoitaan Savonlinnassa vähenevän n. 2628 oppilaasta 1574:een oppilaaseen. Tämä tarkoittaa prosentuaalisesti n. 40% vähenemää. Oppilaskohtaiset valtionosuudet tulevat vähenemään samassa suhteessa, yhteensä n. 10,66 M€. Keskimääräinen vähenemä vuodessa on n. 1,1 M€/vuosi. Saadut oppilaskohtaiset kotikuntakorvaukseen perustuvat valtionosuudet laskevat vuodesta 2021 vuoteen 2030 n. 25,5 M€:sta yhteensä n. 15,7 M€:oon.

Opetushenkilöstömäärän vähentämistarve on yhteensä n. 56 htv ja ohjaajien määrän väheneminen 27 htv, joka voitaneen toteuttaa pääasiassa eläköitymistien kautta. Vaikean tilanteen ja yhä haastavamaksi käyvien tulevien vuosien jyrkästi vähenevien oppilasmäärien vuoksi edessä on palvelurakenteen toiminnallinen sopeuttaminen muuttuvaan tilanteeseen. Muutos tulee toteuttaa siten, että samanaikaisesti opetustoimintaan kohdentuvan määrärahan osuutta saadaan vahvistettua siten, että riittävä ja kilpailukykyinen palvelutaso kyetään kiristävissä seutukaupunkien välisessä kilpailussa turvaamaan.

Alkavalla valtuusto- ja strategiakaudella tulee käynnistää välittömästi palveluverkon sopeuttamiseen tähtäävät toimenpiteet siten, että perusopetukseen liittyvä palvelutaso kyetään kilpailukykyisesti turvaamaan.

Oppilasennakointi on esityslistaliitteenä A. Kuntien TKI-selvitys tilakäytön tehokkuudesta on luettavissa luottamushenkilöiden extranetissä.

(Valmistelu: sivistystoimenjohtaja Mikko Ripatti, p. 044 417 4202)

Sivistystoimenjohtajan esitys:

Sivistyslautakunta päättää, että sivistystoimessa käynnistetään selvitystyö ja prosessisuunnitelman tekeminen perusopetuksen tasapainoisen talouden ja palveluverkon aikaansaamiseksi.

Käsittely:

Sivistystoimenjohtaja täydensi esitystään lisäyksellä "Selvitystyö ja prosessisuunnitelman tekeminen ulotetaan koskemaan myös varhaiskasvatuksen palveluverkkoa".

Päätös: Esitys hyväksyttiin sivistystoimenjohtajan tekemällä täydennyksellä.

Toimenpiteet: Sivistysvirasto